

JAK NA CÍLE?

(pro Chaloupky Honza Trávníček, 2018)

Cíle odpovídají na otázku: Co konkrétního se žáci naučí a čemu porozumí?

+ případně také: Jak žáci naloží s tím, co se naučí či pochopí, k čemu konkrétně jim to bude užitečné?

1) **Zásada volby jedné ze tří oblastí** (taky se jim říká „domény“)

2) **Zásada úrovně** (vybrat si jednu z 5-6 úrovní v dané oblasti)

3) **Zásada konkrétnosti** (čím konkrétnější, tím lepší!)

4) **zásada ověřitelnosti** (zaměření na viditelné změny ve znalostech či v jednání, v „produktech“ výuky od žáků),

TŘI OBLASTI S ÚROVNĚMI

1) **Psychomotorická (senzomotorické dovednosti)** (podle H. Davea)

ÚROVEŇ	POPIS
1. imitace, nápodoba činnosti	žák po impulsu (výzvě) pozoruje příslušnou činnost a vědomě ji začíná napodobovat – imitace probíhá na základě vnějších podnětů a pozorován
2. manipulace, praktické provádění činnosti	žák je schopen vykonat určitou pohybovou činnost podle slovního návodu, začíná rozlišovat mezi různými činnostmi, je schopen zvolit vhodnou nebo požadovanou činnost
3. zpřesňování činnosti	na této úrovni žák dokáže vykonávat uložený pohybový úkol s mnohem větší přesností, a tím i větší účinností (jedná se o přesnější a účinnější provedení, méně chybje)
4. koordinování činnosti	koordinace několika různých činností řazených za sebou v požadovaném sledu, pohybové výkony jsou vnitřně konzistentní
5. zautomatizování činnosti	v této fázi se objevují automatizované prvky, které vedou k maximální účinnosti příslušné psychomotorické dovednosti při vynaložení minimální energie (tzn. maximum výkonu a minimum energie)

2) **Afektivní - uspořádání požadované činnosti podle stupně jejich zvnitřňování žáků (emoce, postoje, hodnotová orientace, žádoucí chování)** (podle D.B. Kratochvíla)

ÚROVEŇ	POPIS
1. přijímání	ochota vnímat podněty z okolí přijímat je
2. reagování	projevovat v chování nové prvky jako výsledek nových zkušeností, od pouhého pasivního vnímání přechází k aktivní činnosti a zapojuje se do výuky. Reakce pak přináší pocit uspokojení, který plyne z dobrovolného rozhodnutí reagovat
3. oceňování hodnot	projevovat zangažovanost v žádoucím směru, oceňuje jevy, chování a další procesy. Rozděluje je na žádoucí, užitečné a nežádoucí. Podle rozdělení je pak motivován. Pokud nějaký jev posoudí jako velice užitečný, cítí jistý závazek, který dále ovlivňuje jeho chování. Subkategorie této úrovně jsou: akceptování hodnoty, preferování hodnoty, přesvědčení o hodnotě
4. integrování hodnot	integrovat nové hodnoty do dosavadního systému hodnot, změnit priority a preferovat žádoucí hodnoty, vytváří si žebříček hodnot
5. zvnitřnění hodnot	nové hodnoty se staly trvalou součástí charakteru, člověk jedná v souladu s novými hodnotami, hodnotový systém se integruje do charakteru jedince a vytváří se tak osobní životní filozofie.

3) Kognitivní

(podle Andersona & Krathwohla 2001, str. 31, s původními příklady)

Proces/ Kategorie	Alternativní pojmenování	Vymezení a příklady
1. Pamatovat	Vybavovat si relevantní znalosti z dlouhodobé paměti	
1.1 rozpoznávat	Identifikovat	Lokalizovat znalost z dlouhodobé paměti, které jsou konzistentní s předloženým materiálem (např. rozpoznat údaje důležitých historických událostí)
1.2 vybavovat si	Opětovně vyvolávat z dlouhodobé paměti	Vybavit si relevantní znalost z dlouhodobé paměti (např. vybavit si údaje z důležitých historických událostí)
2. Porozumět	Konstruovat význam z výukových sdělení včetně orálních, psaných a grafických komunikací	
2.1 interpretovat	Zjednodušovat Parafrázovat Představovat Vysvětlovat	Převádět z jedné formy prezentace, např. numerické, do jiné, např. verbální (např. parafrázovat důležitá sdělení a dokumenty)
2.2 dávat příklady	Ilustrovat Doložit příkladem	Nalézt specifický příklad nebo ukázkou pojmu nebo principu (např. dávat příklady z různých malířských stylů)
2.3 klasifikovat	Kategorizovat Zařazovat	Určit, kam něco patří (např. klasifikovat pozorované nebo popisované případy mentálních poruch)
2.4 sumarizovat	Abstrahovat Zobecňovat	Abstrahovat obecné téma nebo hlavní myšlenky (např. psát krátká shrnutí událostí ukázaných na videu)
2.5 odvozovat	Vyvozovat závěry Extrapolovat Interpolovat Předpovídat	Vyvozovat logické závěry z předložených informací (např. při učení se cizímu jazyku odvozovat gramatické principy z příkladů)
2.6 srovnávat	Rozlišovat Mapovat Přiřazovat	Určovat shody mezi dvěma myšlenkami, objekty a podobně (např. srovnávat historické události se současnou situací)
2.7 vysvětlovat	Vytvářet modely	Vytvářet model systému příčin a následků (např. vysvětlovat příčiny významných historických událostí ve Francii v 18. stol.)
3. Aplikovat	Provést nebo použít určitý postup v dané situaci	
3.1 provádět	Uskutečnit	Použít postup ve známé úloze (např. dělit celé víceciferné číslo jiným celým číslem)
3.2 realizovat	Použít	Použít postup v neznámé úloze (např. určit, ve které situaci se dá použít druhý Newtonův pohybový zákon)
4. Analyzovat	Rozebrat celek do základních složek a určit, které části k sobě patří, jaká je celková struktura a jaký mají účel	
4.1 rozlišovat	Dělat rozdíly Rozeznávat Zaměřovat se Vybrat	Rozlišovat mezi relevantními a nerelevantními částmi nebo mezi důležitými a nedůležitými částmi ukazovaného celku (např. rozlišovat mezi relevantními a nerelevantními číselnými údaji ve slovní matematické úloze)
4.2 uspořádat	Nalézt soudržnost Integrovat Načrtnout Oddělit Strukturovat	Určit, jak prvky vyhovují nebo jak fungují v rámci struktury (např. strukturovat důkaz v historickém popisu do důkazu pro a proti určitému historickému vysvětlování)
4.3 přisuzovat	Provést dekonstrukci	Určit názor, předsudek, hodnoty nebo zamýšlenou podstatu předkládaného materiálu (např. určit názor autora/autorky eseje vzhledem k jeho/jejímu politickému přesvědčení)
5. Hodnotit	Vytvářet hodnocení na základě kritérií a standardů	
5.1 kontrolovat	Uspořádat (aby se mohlo zkontrolovat) Zjišťovat Monitorovat Testovat	Zjistit rozpory nebo omyly v postupu nebo výsledku; určit, zda proces nebo výsledek je vnitřně soudržný/konzistentní; určit účinnost zvoleného postupu (např. určit, zda badatelovy závěry vycházejí ze zjištěných dat)
5.2 kritizovat	Hodnotit	Zjistí nesoulad mezi výsledkem a vnějšími kritérii, určit, zda výsledek má vnější soudržnost/konzistenci; zjistit vhodnost postupu u daného problému (např. posoudit, která ze dvou použitých metod je lepší, pokud jde o řešení daného problému)
6. Tvořit	Skládat elementy dohromady tak, aby vytvořily koherentní nebo funkční celek; reorganizovat elementy do nového uspořádání/vzorců (pattern) či nové struktury	
6.1 generovat	Stanovovat hypotézy	Přijít s alternativními hypotézami, které jsou založeny na kritériích (např. stanovit hypotézy ve vztahu k pozorovanému jevu)
6.2 plánovat	Navrhovat	Vytvořit postup, který vede k úspěšnému vyřešení nějakého úkolu (např. vytvořit výzkumný text na dané historické téma)
6.3 budovat	Zkonstruovat	Přijít s novým výsledkem (např. vybudovat obydlí/domov s určitým záměrem)